

Використання комп'ютерних технологій в аналітичній діяльності підприємств

Розглянуто основні спеціалізовані програми економічного аналізу, що нині найбільш поширені в Україні. Окреслено їх аналітичні можливості та надано рекомендації щодо використання підприємствами зазначених програм.

Ключові слова: *аналіз, комп'ютерні технології, корпоративні інформаційні системи, база даних, аналітичні можливості.*

Застосування комп'ютерних технологій в аналізі діяльності підприємств значно підвищує продуктивність праці аналітиків. Ефективність організації аналітичного процесу в умовах його комп'ютеризації залежить, насамперед, від успішного вибору необхідної комп'ютерної технології з урахуванням особливостей її функціонування відповідно до завдань аналізу. Наразі стан справ у частині вибору суб'єктами господарювання комп'ютерних технологій аналітичного процесу характеризується крайньою невизначеністю. Це пов'язано, по-перше, з безперервним збільшенням кількості технологічних пропозицій. По-друге, змінюється роль комп'ютерних технологій у господарській діяльності підприємств. У перебігу внутрішньофірмових процесів функція комп'ютеризації перестала бути допоміжною, перетворившись у найважливішу складову частину продукту, виробничих потужностей та управління. Водночас упровадження комп'ютерної технології потребує відповідного організаційно-методичного забезпечення та певного рівня знань персоналу. Недостатня увага до вибору необхідних програмних комплексів при їх упровадженні для вирішення аналітичних завдань, що ставляться перед фахівцями-аналітиками підприємств, може призвести до негативних наслідків. Тому слід розробити певний алгоритм вибору того чи іншого виду комп'ютерних технологій для аналізу діяльності корпорацій. Таким чином, метою статті є огляд основних аналітичних можливостей спеціалізованих програм економічного аналізу, що нині найбільш поширені в Україні, та надання рекомендацій щодо їх використання підприємствами.

Питанням дослідження розвитку аналізу з використанням сучасних комп'ютерних технологій останнім часом приділяється велика увага. Так, значне наукове підґрунтя щодо впровадження адаптованих комп'ютерних технологій в аналітичні процеси підприємств розробили Ф. Бутинець, В. Завгородній, С. Івахненко, М. Кропивко, П. Саблук, Г. Тесленко та ін. Але більшість наукових праць мають або оглядовий характер, або зосереджені насамперед на питаннях інтеграції аналізу в автоматизовану систему управління корпоративних інформаційних систем (далі – КІС), водночас у цих дослідженнях не враховується важливість

оптимального вибору технології в частині її впливу на різні аспекти діяльності підприємств.

У теперішній час переважна більшість компаній через фінансові труднощі не має можливості витратити значні кошти і час на впровадження комп'ютерних технологій, тому дуже гостро стоїть завдання попереднього комплексного аналізу й оцінювання підходів до вибору оптимального виду комп'ютерної технології, яка б охоплювала більшість різноманітних завдань аналізу. До методики економічного аналізу за умов використання комп'ютерних технологій ставляться такі вимоги: системність, комплексність, оперативність, точність, прогресивність, динамічність. Аналітичний процес із використанням комп'ютерних технологій можна зобразити в такій послідовності: постановка задачі та її формалізований опис; накопичення інформації; обробка інформації; аналіз; використання результатної інформації.

Могутнім сучасним інструментом вирішення завдань управління є корпоративні інформаційні системи, що дають змогу розв'язувати такі складні завдання, як управління собівартістю продукції, створення інтегрованої системи наскрізного моделювання – проектування виробництва, інформаційне забезпечення всіх рівнів управління [1]. Функціонування КІС дає аналітикам можливість оперативно та в повному обсязі використовувати інформацію про хід виробничого процесу, про матеріальні, фінансові, енергетичні потоки й витрати, про запаси сировини та матеріалів. Таке опрацювання відомостей відбувається в режимі реального часу та в єдиному інформаційному просторі підприємства.

У світовій практиці процес створення КІС поділяють відповідно до двох напрямів використання інформаційних технологій у діяльності підприємства: 1) пристосування комп'ютерних інтегрованих функціонально-інформаційно-вартісних моделей діяльності підприємства для аналізу існуючих технологій реалізації бізнес-процесів; 2) проектування інформаційної корпоративної системи з докорінною реорганізацією існуючих бізнес-процесів.

На практиці застосовують два підходи до розробки єдиної корпоративної інформаційної системи: купівля і впровадження готової інформаційної системи, розробленої певною відомою фірмою; проектування та впровадження єдиної наскрізної

інтегрованої системи власними силами. Розробки зарубіжних спеціалізованих фірм відповідають сучасним вимогам, але їх вартість для великих підприємств часто становить десятки мільйонів доларів. Крім того, ці системи потребують тривалого часу впровадження (від трьох до п'яти років) та перебудови планів під жорсткі вимоги КІС. Власні розробки корпоративних інформаційних систем є значно дешевшими, але передбачають обов'язкову наявність висококваліфікованих фахівців.

Основні завдання КІС – мінімізація зв'язків і запобігання дублюванню функцій, раціоналізація інформаційних потоків та доступу до необхідної інформації, зосередженої в базах даних, з будь-якого робочого місця, обладнаного персональним комп'ютером, забезпечення достовірності даних за умов інформаційного обміну не тільки всередині підприємства, а й для виходу на зовнішні бізнес-партнерів тощо. У КІС використовується новий підхід до побудови обчислювальних мереж, які повинні легко пристосовуватися до неминучих за умов ринку змін структури управління. Тобто корпоративні інформаційні системи – це не механічне об'єднання, а цілком нове утворення, побудоване з застосуванням високонадійної кабельної системи, що має здатність до розвитку та забезпечує високошвидкісні канали доступу до серверів. При цьому у межах КІС передбачається перехід до уніфікованих програмних засобів, що забезпечують використання однієї мови для роботи з різними блоками та широкі можливості для захисту інформації від руйнування, втрат і викривлень. Для прискорення збирання інформації всі підрозділи охоплюються електронною поштою, а підприємство обладнується високошвидкісними лініями зв'язку зі створенням центру адміністрування мереж.

Комп'ютерна система сприяє скороченню витрат виробництва за рахунок автоматизації нормування, обліку, контролю, аналізу й регулювання витрат матеріальних і трудових ресурсів; зниженню трудомісткості аналітичних процесів; підвищенню продуктивності праці аналітиків; прискоренню аналітичної обробки інформації; скороченню терміну видачі результатів і, як наслідок, оптимізації прийняття управлінських рішень [2].

Наразі немає затвердженого стандарту щодо вирішення завдання прийняття рішення про вибір тієї чи іншої комп'ютерної технології для автоматизації аналітичних процесів корпорацій. Існують два основні підходи до оцінки ефективності інформаційних комп'ютерних технологій та функціонування інформаційної системи компанії в цілому: фінансовий, що надає вартісну оцінку будь-якого компонента автоматизації системи, і змішаний, який містить фінансову й нефінансову складові. Перший метод не є панацеєю, оскільки неможливо кількісно охарактеризувати ефект від застосування інформаційних комп'ютерних технологій у

фірмі в цілому, насамперед через те, що його певні наслідки мають якісний характер.

Серед чинників, що впливають на вибір того чи іншого комп'ютерного компонента, доцільно зазначити такі:

- співвідношення ціна / якість / продуктивність комп'ютерного продукту;
- зменшення трудомісткості аналітичного процесу;
- незначні витрати на формування єдиної бази даних (далі – БД) на підставі даних локальних БД (міграція БД);
- зменшення чисельності осіб, задіяних у процесі аналізу;
- вірогідність наданої інформації;
- швидкий доступ до будь-яких даних, необхідних у режимі реального часу;
- мінімізація ризиків, пов'язаних із втратою інформації або з її достовірністю;
- наявність системи оперативного контролю за даними та коректування інструментарію для прийняття якісних управлінських рішень, вироблених за результатами аналізу;
- можливість контролю інформації та прийнятих управлінських рішень тощо.

Опишемо у загальному вигляді алгоритм вирішення завдання щодо вибору необхідної комп'ютерної технології:

- 1) постановка задач аналізу діяльності компанії, що мають бути вирішені за допомогою автоматизації аналітичного процесу, визначення їх обсягу;
- 2) розрахунок часу, необхідного для впровадження обраної комп'ютерної технології та навчання персоналу;
- 3) визначення необхідних для впровадження ресурсів (додаткова комп'ютерна техніка, необхідне програмне забезпечення, фінансові та матеріальні ресурси);
- 4) побудова множини гіпотетичних можливостей для початкових функцій системи, а також визначення ймовірності їх настання;
- 5) формування множини завдань, що має розв'язувати аналітик, та оцінка можливості подальшого розширення їх переліку;
- 6) окреслення множини обмежень (фінансових, матеріальних, правових);
- 7) визначення функції переваги, що оцінює корисність і цінність комп'ютерної технології у певній ситуації для досягнення сформульованої цілі, відображеної в якісному та кількісному вираженні.

Таким чином, подальший розвиток аналізу діяльності корпорацій з використанням сучасних комп'ютерних технологій пов'язаний не лише з удосконаленням самої комп'ютерної техніки та засобів комунікацій, але і з розробкою організаційних, методологічних і методичних підходів до проведення економічного аналізу, що враховують нові

можливості, а також внутрішні й зовнішні умови функціонування господарюючих суб'єктів.

Складовими системи управління при розробці КІС є: організація діяльності; програмування; прогнозування; планування; облік; контроль; аналіз; нормування; координація; регулювання. Сутність організації діяльності полягає в автоматизації окремих підрозділів підприємства та координації їх дій. Одразу визначаються такі позиції: які саме підрозділи необхідні; кількість працівників у підрозділах; забезпечення працівників приміщенням, обладнанням, устаткуванням тощо з метою раціонального функціонування. Тут також використовують облікові розрахунки (власні та / або на основі аналізу даних про аналогічні підприємства): попередній розрахунок заробітної плати, орендної плати за приміщення, кількість та вартість необхідного виробничого й офісного обладнання тощо.

Програмування передбачає розроблення плану дій, спрямованих на досягнення мети діяльності підприємства. Воно здійснюється на основі маркетингових досліджень, власних розрахунків, аналізу звітності (аудиторських висновків, оприлюднених балансів) про результати діяльності свого та аналогічних підприємств.

На етапі прогнозування визначається ймовірність майбутнього стану підприємства, його основні економічні показники, що характеризують цей стан (прибуток, рентабельність, ефективність, випуск продукції, збут тощо). Прогнозування здійснюється на попередніх стадіях планування на підставі розрахунків економічних показників, що виражаються в натуральних та грошових облікових вимірниках.

Комп'ютеризація етапу планування передбачає перехід на нові засади розроблення планів, які визначатимуть майбутній стан підприємства, у тому числі й фінансовий. При цьому застосовують як економіко-математичні методи, експертні оцінки, дослідження попиту, так і балансові методи, безпосередньо пов'язані з обліком.

Застосування КІС при диференціації різних видів обліку як способу кількісного відображення та якісної характеристики господарської діяльності з метою управління нею й урахування потреби в ньому різних елементів системи управління забезпечує повне, комплексне відображення господарської діяльності за відповідний звітний період, аналіз фінансової звітності тощо.

Контрольні функції при розробці КІС підприємства полягають у можливості перевірки об'єктів і процесів з метою виявлення відповідності їх фактичного стану очікуваному, необхідному, що передбачений планами, програмами, законодавчо-нормативними актами тощо. На підставі облікових і звітних даних про стан, рух об'єктів обліку та процеси, що обліковуються, вивчається аналітична складова розробки КІС щодо окремих еле-

ментів досліджуваного об'єкта: аналіз постачання, виробництва, збуту, запасів тощо.

Нормування полягає у встановленні певних норм: праці, видатків, витрат, запасів, основних засобів, оборотних коштів тощо та здійснюється на основі попередніх розрахунків, даних обліку, контролю й аналізу фінансово-господарської діяльності.

Координація передбачає впорядкування дій та взаємодію різних складових системи на основі вихідних даних усіх економічних підрозділів підприємства (у тому числі облікових даних і даних контролю й аналізу).

При комп'ютеризації функції регулювання здійснюється автоматизоване порівняння всіх економічних показників діяльності підприємства за певний період (виробництво, реалізація, запаси товарної продукції на складах) з їх плановими і прогнозними значеннями з урахуванням зовнішніх чинників (попит на товар, сезонність, ринок збуту, виставлені реклами).

Зазначимо також, що діяльність з упровадження КІС є однією з функцій контролінгу як управління управлінням [3]. Елементарним виходом для підприємств, що тільки розпочинають свою діяльність і не мають достатньо коштів на впровадження інтегрованих КІС та кваліфікованих системних працівників, у частині ефективної координації діяльності системи корпоративної автоматизації з метою інтегрування завдань планування, обліку, аналізу управлінських функцій є застосування аналітичних систем, які тиражуються. Останні є автономними програмними продуктами, призначеними для аналітичної обробки управлінської інформації, підготовки аналітичної звітності, експертизи й аналізу рішень. Найбільш розвинені з таких систем мають засоби інформаційного обміну з зовнішніми базами даних і можуть використовуватись як аналітичні модулі системи керування підприємством.

Зрозуміло, що інтегровані КІС побудовані ізольовано щодо різних завдань функцій управління. Великі системи найчастіше є не готовим продуктом, а сукупністю програмних модулів і баз даних, а також технологій їхнього налаштування та застосування. Через високу вартість і складність таких систем вони доступні тільки великим підприємствам. Процес упровадження КІС на підприємстві зазвичай займає від 6-ти до 18-ти місяців. При цьому передбачається, що підприємство має чітко визначену структуру керування, яка не підлягає різким змінам. Модель цієї організаційної структури закладається в основу інформаційної системи. Підприємство, що перебуває на етапі вибору стратегії розвитку і не має чітко визначеної ефективної організаційної структури, не в змозі впровадити КІС. Таким підприємствам потрібні недорогі засоби, що впроваджуються легко і швидко, припускають оперативне керування та підтримку

прийняття рішень “ручними засобами”. Повноцінні КІС зустрічаються досить рідко, навіть великі підприємства найчастіше не мають таких систем. Але з розвитком нових апаратних засобів і програмного забезпечення, особливо систем керування базами даних і телекомунікаційних систем, побудова мостів між системами стане менш дорогою і більш надійною.

За даними компанії GartnerGroup, у найближчі п’ять років очікується зростання ринку інтегрованих інформаційних систем (дали – ІІС) приблизно на 18% [4]. При цьому частка доходів від супутніх послуг на цьому ринку значно зростає порівняно з доходами від власне програмного забезпечення ІІС. Можна запропонувати класифікацію ІІС, що відображає їхню універсальність і функціональність. Відповідно до цієї класифікації, системи розділені на кілька основних груп:

1. Багатофункціональні, високоінтегровані ІІС, що підтримують виробництва різних типів, орієнтовані на автоматизацію всієї діяльності великого чи середнього підприємства і корпорації. До таких ІІС належать:

- R/3 компанії SAP AG;
- OracleApplications корпорації Oracle;
- SmartStream компанії Dun&BradstreetSoftwareServices;
- Manman/X компанії ComputerAssociates;
- Avalon компанії AvalonSoftware та ін.

2. Інформаційні системи, орієнтовані на управління виробництвом визначеного типу:

- GenesisManufacturingSuite компанії J.D. Edwards (складання на замовлення);
- G.P.A.O. компанії SOCAP;
- Triton компанії Baan та VisibilityManufacturingControlSystem компанії Visibility (різні форми дискретного виробництва);
- PRISM від Marcam і GEMMS компанії Datalogix (виробництво з неперервним циклом) і багато інших.

3. Спеціалізовані системи управління і планування:

- продукти компанії i2 Technologies (Rhythm DS та Rhythm MPPS – системи динамічного планування потреб у матеріалах, виробничих потужностях і складання гнучкого виробничого графіка);
- продукти компаній RedPepperSoftware (ProductionResponseAgent) і FACT (MES – виконавча виробнича система для оперативного планування потреб у потужностях і контролю роботи цехів), FAST-manSoftware, EnterprisePlanningSystems та ін.

4. Системи, що забезпечують управління логістикою. Це продукція фірм Manugistics і Numetric (орієнтація на дискретне виробництво).

5. Різні допоміжні системи типу конфігураторів продажів, ділових планувальників із засобами підтримки процесу продажу, засобу підтримки прийняття рішень і т. д.

Для ефективного функціонування підприємства повинні мати тільки одну централізовану інформаційну систему, що обслуговує всю організацію та координує всі попередньо виділені спеціальні системи. Централізована система повинна гарантувати, що інформація буде однорідною, досяжною там, де це необхідно, і що всі нові системи будуть скоординовані. При цьому передбачається, що існує фахівець, який може зрозуміти й охопити “загальні інформаційні потреби”. Більш сучасний підхід до інтегрованих систем у системі контролінгу підприємств полягає в тому, що зазначені системи повинні бути інтегровані одна з одною, тобто вони мають забезпечувати систематичний безперервний потік інформації між різними системами. Цей інтегрований підхід, безумовно, має свої позитивні риси, але інтеграція дорого коштує, і було б нерозумно створювати мости між системами просто заради створення мостів [5].

Слід зазначити, що КІС, які функціонують на більшості сучасних вітчизняних підприємств, здебільшого спрямовані на планові та облікові завдання. Сучасного інтегрованого інформаційного продукту, який би виконував аналітичні задачі, наразі в Україні немає.

У теперішній час ринок інформаційних систем представляє немало продуктів, які дозволяють користувачам оцінити результати діяльності компаній за даними бухгалтерської звітності. Ці розробки розрізняються як за спектром задіяних показників, так і за реалізованими в них підходами до вирішення основних завдань аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств. У таких умовах перед потенційними користувачами постає нелегке питання вибору програми, яка допомогла б якнайкраще вирішити існуючі проблеми. Щоб полегшити вирішення цього питання, необхідно оцінювати системи за вищевказаними параметрами та їх корисністю для конкретного підприємства.

Основні аналітичні можливості спеціалізованих програм економічного аналізу, що нині найбільш поширені, та можливості їх використання представлено у табл. 1.

Функціональні можливості спеціалізованих аналітичних програм з аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств

Аналітичні можливості Назва спеціалізованого програмного продукту	Фінансовий аналіз		Аналіз руху грошових потоків	Аналіз основних засобів	Аналіз матеріальних ресурсів	Аналіз фінансових результатів	Аналіз собівартості продукції	Аналіз готової продукції	Аналіз економічного потенціалу підприємства	Аналіз резервів	Автоматичне формування висновків
	Ретроспективний аналіз	Прогнозний аналіз									
“Фінансовий аналіз” Галактика	+	+	+	+	-	+	-	-	+	-	-
NS 2000	+	+	+	+	+	+	-	+	-	-	-
Бест-Ф	+	+	+	-	-	+	-	-	-	-	±
Бест-3, Бест-4	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Банкрут	+	±	±	±	-	±	-	-	-	-	±
Technoclass 2000	+	-	±	±	+	+	±	±	±	-	±
IT-підприємство	+	-	±	+	+	+	+	+	±	±	±
“Фінансовий аналіз” ДДЦ	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-	+
1С-АФСП	+	+	+	+	-	+	-	-	-	-	±
Comfar Expert	+	+	+	-	-	-	-	-	±	-	-
FIT	+	+	+	+	+	+	+	+	±	±	±
FHAROS	±	-	-	-	±	+	+	±	±	-	±
Audit Expert	+	-	+	-	-	+	-	-	-	-	±
Project Expert	±	-	+	±	-	+	-	-	-	-	-
Forecast Expert	+	±	+	±	-	±	+	±	±	-	±
БІЗНЕС План	+	+	+	+	-	+	-	-	-	-	+
Scala	+	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-
Comshare MPC	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Oracle Financial Analyzer	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+
PlanDesigner	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Абсолютна більшість спеціалізованих програм з аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства є програмами ретроспективного аналізу даних фінансової звітності. Удосконалення таких програм упродовж багатьох років проводилося шляхом кількісного нарощування можливостей розрахунку все ширшого кола фінансових коефіцієнтів, при цьому практично не розглядалась якісна сторона питання. У результаті були створені програми, що дозволяють розраховувати більше сотні фінансових коефіцієнтів. Проте такі спеціалізовані програмні продукти, на нашу думку, є слабо адаптованими до вимог управління господарюючим суб'єктом. При їх використанні ускладнюється формулювання висновків за результатами проведення аналізу, виділення проблемних питань і сфер у господарській діяльності суб'єкта. Подібне положення посилюється при недостатньо високому рівні кваліфікації користувачів таких програмних продуктів. Не випадково деякі фірми – розробники програм з аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства ввели в свої програмні продукти додаткові функції.

Отже, у теперішній час на ринку представлено чимало розробок спеціалізованих програм з аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, але потенційному користувачеві нелегко вибрати саме той програмний продукт, що йому найкраще підходить. Справа в тому, що завдання фінансового аналізу вирішують організації різних категорій. По-перше, це підприємства різної галузевої належності, які оцінюють власний фінансовий стан. По-друге, галузеві й територіальні органи

управління та холдинги, що контролюють фінансовий стан підвідомчих підприємств. По-третє, банки і страхові компанії, зацікавлені в об'єктивній інформації про фінансову стійкість реального чи потенційного клієнта. Для кожної групи важливий певний напрям фінансового аналізу, тому й аналізований програмний продукт повинен бути налаштований спеціальним способом. Ускладнюють проблему вибору і самі компанії – розробники програмного забезпечення. Так, їх описи програм важко порівняти: одні й ті самі можливості називаються по-різному або, навпаки, однаковим, по суті, характеристикам відповідають різні терміни. Єдиним правильним рішенням ми вважаємо побудову ряду формалізованих критеріїв, використовуючи які можна зіставити різні програми фінансового аналізу, тим самим зменшивши суб'єктивний фактор в оцінці їх можливостей. Список критеріїв порівняння не повинен бути надто деталізованим, але водночас до нього повинні входити всі характеристики значущих можливостей систем. Грунтуючись на наявній практиці фінансового аналізу, можемо виділити два функціональних блоки: базові можливості системи і засоби розширення базових можливостей.

Оскільки інформаційною базою аналізу є дані бухгалтерського обліку, вважаємо доцільним при виборі спеціалізованих програм аналізу брати до уваги вже існуючі програми з автоматизації бухгалтерського обліку. Проведення аналізу господарської діяльності на підприємстві з використанням інформаційних технологій та управлінська інтерпретація одержаних висновків дозволять знайти

оптимальний шлях розвитку, розробити програму фінансового оздоровлення підприємства, обгрунтувати інвестиційне рішення, найбільш доцільне для конкретного підприємства.

Список використаних джерел

1. Дзюбенко А. Л. Информационные системы в экономике : [учеб. пособ. для вузов] / Дзюбенко А. Л. – М. : МИЭМПит, 2005. – 152 с.
2. Козаченко В. Е. Управление общей стоимостью владения КИС [Электронный ресурс] / В. Е. Козаченко // Корпоративные системы. – 2002. – № 2. – С. 13–20. – Режим доступа : http://www.library.dgtu.donetsk.ua/fem/vip97/97_03.pdf
3. Костюченко В. Організаційні аспекти впровадження інформаційної системи в холдингу / В. Костюченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 8. – С. 20–26.
4. Official Site of Gartner, Inc. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.gartner.com/technology/home.jsp> – Screen title.
5. Миндалев И. В. Теория экономических информационных систем : [Электронный учеб.-метод. комплекс] [Электронный ресурс] / И. В. Миндалев. – Красноярск : КрасГАУ. – Режим доступа : [http://www.kgau.ru/istiki/ teis/bk01-toc.html](http://www.kgau.ru/istiki/teis/bk01-toc.html)

УДК 311:336.761:001.102-021.413

Д. О. Самсонов,
аспірант,

Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України,
головний спеціаліст,
Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку

Оцінка релевантності інформаційного забезпечення державного регулювання ринку цінних паперів України

Розглянуто методологічний підхід до оцінювання релевантності як одного з основних вимірів якості інформаційного забезпечення діяльності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку в Україні й інших учасників цього ринку. Запропоновані основні характеристики релевантності та інтегральний показник – індекс релевантності. Показано, що основними проблемами релевантності інформаційного забезпечення є розробка та впровадження заходів із забезпечення релевантності та рівень доступності інформації, особливо для зовнішніх користувачів.

Ключові слова: *ринку цінних паперів, якість інформації, релевантність, інформаційне забезпечення, користувачі інформації.*

Державне регулювання фондового ринку України здійснює Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (далі – Комісія, до 23.11.2011 року – Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку). За час функціонування Комісії її керівництво приділяло значну увагу питанням удосконалення системи збирання, обробки інформації щодо діяльності учасників фондового ринку, її поширення (надання інформації внутрішнім та зовнішнім користувачам). Від якості цієї інформації значною мірою залежить ефективність виконання Комісією її основних функцій. Водночас питання забезпечення якості інформації для державного регулювання ринку цінних паперів залишаються мало розробленими.

Протягом останніх десятиліть дослідження якості інформації є предметом уваги багатьох відомих учених та міжнародних організацій, таких як Євростат, Міжнародна організація праці, Світовий банк та інші (див., наприклад, [1–3]). Ними визначені основні сучасні виміри та показники якості інформації. В Україні питання якості інформаційного забезпечення досліджують А. Головач, Е. Лібанова, О. Осауленко, В. Саріогло, останнім

© Д. О. Самсонов, 2012

часом – О. Гончар та ін. У центрі їх уваги – питання забезпечення якості статистичних даних та інформації, необхідної для розробки й упровадження економічної, соціальної та демографічної політики в Україні.

Запропонована робота присвячена проблемі оцінювання релевантності як одного з основних вимірів якості інформаційного забезпечення діяльності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку в Україні й інших учасників цього ринку. Мета статті – розгляд основних характеристик релевантності інформації, що розробляється та використовується Комісією і поширюється серед користувачів, визначення інтегрального показника релевантності, окреслення підходів до покращання окремих її характеристик.

За сучасними міжнародними рекомендаціями виділяють такі основні виміри якості статистичної та адміністративної інформації, що використовується при прийнятті рішень у різних сферах державного управління: релевантність, надійність (точність), своєчасність та пунктуальність, доступність та ясність, порівнянність [3; 4]. Зазначені виміри в цілому характеризують якість як статистичної, так і адміністративної інформації. Під